

SKLENĚNÝ KÁMEN „AMETYST“ – SYMBOL SVOBODY A DEMOKRACIE

17. ROČNÍK CEN ÚSTAVU PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (CENY VÁCLAVA BENDY)

SLAVNOSTNÍ CEREMONIÁL SE KONÁ POD ZÁŠTITOU JIŘÍHO OBERFALZERA, MÍSTOPŘEDSEDY
SENÁTU PARLAMENTU ČR

29. leden 2026 v 18 hodin, Valdštejnský palác, Senát Parlamentu ČR,
Valdštejnské nám. 17/4, Praha 1

Tisková zpráva ze dne 22. ledna 2026, Ústav pro studium totalitních režimů

Ve čtvrtek 29. ledna 2026 v 18 hodin se v prostorách Senátu Parlamentu ČR uskuteční 17. ročník Ceny Václava Bendy, která se do povědomí veřejnosti postupně vžila jako „Cena ÚSTR“. Dvanáct laureátů převezme medaili za úsilí vynaložené v protestních akcích či boji proti totalitním režimům. Sportovec Gustav Frištenský, signatářka Charty 77 Lilian Landová, česko-německý historik Bedřich Loewenstein, senátor Jiří Liška, kapitán Karel Sabela získávají ocenění in memoriam. Průběh slavnostního ceremoniálu bude letos možné sledovat také on-line v reálném čase, a to díky streamu zajištěnému Senátem Parlamentu České republiky. Všichni ocenění získávají originální skleněné dílo, které speciálně pro tuto příležitost vytvořil renomovaný český sklář Jiří Pačinek.

12 SKLENĚNÝCH „AMETYSTŮ“ PRO 12 OCENĚNÝCH

Společným jmenovatelem všech oceněných je osobní odpovědnost, statečnost a věrnost hodnotám svobody a lidské důstojnosti – tedy přesně těm principům, které Václav Benda považoval za základ zdravé společnosti. Originální skleněnou trofej s názvem Skleněný kámen – Ametyst převezme například český literát, hudebník a člen skupiny The Plastic People of the Universe **Vratislav Brabenec**, spisovatel **Eugen Brikcius**, vedoucí Kabinetu dokumentace a historie Vězeňské služby ČR **Aleš Kýr**, který se významnou měrou zasloužil při vyhledávání ostatků obětí komunistického teroru, básnířka a disidentka **Lenka Marečková**, politická vězeňkyně **Drahomíra Šinoglová** a členka reprezentace Židovské obce **Michaela Vidláková**. Další pětice ocenění je pak dále udělena in memoriam. Během slavnostního ceremoniálu bude předáno celkem 12 ocenění.

„Cena Václava Bendy připomíná lidi, kteří v těžkých časech obstáli a jejich příběhy mají stále co říct. Doufám, že nás inspirují k zodpovědnému a odvážnému jednání i dnes. Připomínají nám, že svoboda a spravedlnost nejsou samozřejmostí, ale výsledkem konkrétních rozhodnutí jednotlivců. A zároveň ukazují, že i malý čin odvahy může mít významný dopad. Oceňuji přitom práci Ústavu pro studium totalitních režimů, který tyto životní příběhy systematicky dokumentuje a přináší je do veřejného povědomí,“ uvedl **Jiří Oberfalzer, místopředseda Senátu Parlamentu České republiky**, pod jehož záštitou se celý slavnostní ceremoniál koná.

„Tato ocenění mají pro Ústav pro studium totalitních režimů mimořádný význam, protože připomínají, že svoboda, odpovědnost a občanská statečnost nejsou samozřejmostí. Neděláme tlusté čáry za minulostí a nezapomínáme na to, co se stalo, ale naopak si připomínáme konkrétní lidské osudy, jejich odvahu a morální rozhodnutí. Laureáti letošního ročníku tuto hodnotu ztělesňují – ukazují, že i v nejtěžších dobách lze obstát, být věrný svému svědomí a chránit svobodu druhých,“ prohlásil **Ladislav Kudrna, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů** a současně dodal, že Ceny Václava Bendy připomínají, že poučení z minulosti je důležité pro naše každodenní rozhodování a zodpovědný přístup k dnešní společnosti.

PĚTICE IN MEMORIAM

Dalších pět osobností bude oceněno **in memoriam**; jejich životy a práce ztělesňují občanskou statečnost, morální integritu a odpor vůči totalitní moci. Ocenění obdrží sportovec **Gustav Frištenský**, symbol neochvějnosti tváří v tvář politickým tlakům, signatářka Charty 77 **Lilian Landová**, představitelka osobní odvahy a vytrvalé obrany lidských práv, česko-německý historik

Bedřich Loewenstein, jenž se celoživotně věnoval kritické reflexi totalitních zkušeností 20. století, senátor **Jiří Liška**, spojený s dlouhodobou službou demokratickým hodnotám a ochraně historické paměti a kapitán **Karel Sabela**, který kladl aktivní odpor nastupující komunistické diktatuře a zaplatil za to vlastním životem. Společně připomínají, že svoboda a odpovědnost nejsou samozřejmostí, ale výsledkem osobních rozhodnutí a odvahy obstát i v nejtěžších chvílích.

SKLENĚNÝ KÁMEN „AMETYST“ JAKO SYMBOL

Letošní skleněná trofej nese název **Skleněný kámen – Ametyst** jako symbol vnitřní pevnosti, morální integrity a duchovní odolnosti, které spojují všechny letošní oceněné osobnosti. Ametyst je tradičně vnímán jako kámen rozvahy, pravdivosti a ochrany před ztrátou hodnot v čase zkoušek – vlastností, jež byly nezbytné pro ty, kteří čelili tlakům totalitní moci a rozhodli se zůstat věrni svému svědomí, často za cenu osobních obětí. Skleněná podoba trofeje odkazuje k transparentnosti a křehkosti svobody, která může být snadno narušena, avšak při pevné vnitřní struktuře dokáže přetrvat. Spojení skla a amethystu tak vyjadřuje rovnováhu mezi zranitelností jednotlivce a jeho schopností obstát – hodnoty, jež Ceny Václava Bendy dlouhodobě připomínají a které letošní laureáti svými životy naplnili.

„Ametyst vnímáme jako metaforu tiché, ale pevné síly. Není okázalý, přesto odolává tlaku a času. Stejně tak i lidé, které letos oceňujeme, často nejednali s vidinou uznání, ale z vnitřního přesvědčení, že některé hranice nelze překročit. Skleněný kámen proto symbolizuje křehkost svobody i odpovědnost každého jednotlivce ji chránit,“ uvedl **Kamil Nedvědický, 1. náměstek ředitele ÚSTR**.

Autorem letošní trofeje je **Jiří Pačinek**, uznávaný a mezinárodně renomovaný český sklářský výtvarník, jehož tvorba je ceněna pro spojení precizního řemesla s hlubokým symbolickým obsahem.

LETOS 229

Od roku 2009 zatím Cenu ÚSTR obdrželo 217 osobností, letošním ročníkem se číslo navyšuje o dalších 12 osobností, takže finální počet se po slavnostní ceremonii vyšplhá na 229. Fakt, že se počet laureátů postupně rozšířil na 229, vypovídá o tom, že historická zkušenost s totalitními režimy není uzavřenou kapitolou. Cena reflektuje průběžné zpřesňování poznání, doplňování archivních zjištění i snahu zachytit dosud méně známé nebo opomíjené osudy.

Průvodcem slavnostního večera bude jako tradičně moderátor Marek Eben.

Přímý přenos lze sledovat od 18 hodin prostřednictvím streamu ze Senátu Parlamentu České republiky a také na FB stránkách ÚSTR.

CO TO JE, KDYŽ SE ŘEKNE...

CENA VÁCLAVA BENDY (CENY ÚSTR) je udělována od roku 2008 osobnostem, které sehrály významnou roli v boji za obnovu svobody a demokracie Československé republiky v letech nesvobody (1938–1945) a komunistické totalitní moci (1948–1989).

Kontakty pro novináře:

Petra Jungwirthová, vedoucí komunikace ÚSTR/ tisková mluvčí ÚSTR

M: 770 172 146, press@ustrcr.cz

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:[Facebook](#)[Instagram](#)[X \(Twitter\)](#)[YouTube](#)

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. **Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je od 1. 5. 2022 Ladislav Kudrna.**